

GORSZYĆ SIĘ (70) *vb impf*

się (48), sie (22).

-o- (9), -ó-(1); -o- : -ó- *Mącz* (1 : 1).

inf gorszyć się (8). \diamond *praes 1 sg* gorszę się (2). \diamond *3 sg* gorszy się (11). \diamond *2 pl* gorszycie się (2). \diamond *3 pl* gorszą się (12). \diamond *praet 2 sg m* gorszyłeś się (1). \diamond *3 sg m* gorszył się (2). *n* gorszyło się (1). \diamond *3 pl m pers* gorszyli się (13). \diamond *fut 3 sg m* gorszyć się będzie (1). \diamond *imp 2 sg* gorsz się (2). \diamond *3 sg* niechaj się gorszy (1). \diamond *2 pl* gorszcie się (1). \diamond *con 2 sg m* być się gorszył (1). \diamond *3 sg m* by się gorszył (4). *f* by się gorszyła (1). \diamond *2 pl m pers* byście się gorszyli (2). \diamond *con praet 3 pl m pers* by się byli gorszyli (1). \diamond *part praes act* gorsząc się (4).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI* (jeden z tych samych przykładów) i *XVIII w.*

1. *Stawać się gorszym, ulegać ujemnym przemianom* (21) :

a. *Ulegać demoralizującym wpływom, naśladować złe przykłady; malignari Mącz; tangi exemplo alicuius, facere aliquid alicuius exemplo, auctoritate et exemplo alicuius (malo) facere aliquid Cn* (20) : *BielKom F7; Mącz 205d*; to dla tego/ áby zły wciągał sie w robotę/ á dobry pátrząc ná złego robotniká/ áby sie nie gorfzył. *GostGosp 162.*

gorszyć się z kogo, z czego (3): *Mowyc flowa niefrumieżliwe/ albo pyefny ípiewac íktorich íię gorfą yny.SeklKat X2v; Naydzye tákowych dzis kápłanow dofić/ s kthorych íie lud póspolity gorfíy GliczKsiąz O6v; WujJud 198.*

gorszyć się czym (3): *WujJud 196v*; A gdziefz tych białyh głow krnąbrność/ ktore/ íedney okráfy z głowy/ ktorą íię bliźni gorfzy y do złego pobutkę bierze/ ziąc niechcą? *SkarŻyw 16*; Acz y wízyscy wierni duchownie tákie cudá czynią: dyabły/ to íeť grzechy z íiebie y z ínyh ludzi wyrzucáiąc: [...] nie gorfząc íię flowy y przykáfady złemi *WujNT 186.*

Szereg: »obrażać się albo gorszyć« (1): *Dobra rzecz íeť miéńá nie íeść/ áni píć winá/ áni tego czym íie brát twoy obraża álbo gorfzy. WujJud 196v.*

a. *Załamywać się, zniechęcać się, upadać, ulegać słabości; scandalizari PolAnt, Vulg* (11) : *Aby íię potem kto niegorfzył i zátém pófelítwá abo nieporzucił abo íię przyiác ítrachál MurzNT 43v, 43v marg; CzechEp 22*; á gdy przyidzie vtrápienie y prześládowanie dla słowá/ wnet íię gorfzy. *WujNT Matth 13/21, Mar 4/17, Ioann 16/1.*

gorszyć się na co (1): *Bo gdy íni vcźniowie ná ony słowá/ ktore Pan mowíł [...] gorfzyli íię y wíarę tráćili/ y od Páná odítepowáli: Piotr nigdy. SkarŻyw 598.*

gorszyć się czym (3): *acz íe przyiáćiele [...] ízálonemi zwáli: íednák tym íię niegorfząc/ mocnie żywot on czyłty y vbogi prowadzili SkarŻyw 580, 598*; ále nie gorfz íię tym/ á pomni/ íz toż cíáło wielką chwale/ wíetfzą níźli íłóńce píekność y íáńność/ y wdźięczność wízytki wonie przechodzącą íieć będzie. *SkarKaz 205a.*

Szereg: »smucić się i gorszyć« (1): *Niedziwuyćíeť íie tedy/ áni íie tefz ítego ímucíe/ y niegorfzćie gdy was będzie íwiat prześládował KrowObr 154v.*

b. *Podupadać materialnie, ubożec [w czym]* (1) : *Ale ím go wíęcey próśił/ Tym íie wíęcey w íieniu gorfzył. BierEz I.*

2. *Mając przekonanie o własnej wyższości moralnej oburzać się, obrażać się, czuć się zawiedzionym, dotkniętym, uważać, że coś jest sprzeczne z przyjętymi normami; scandalizare PolAnt, Vulg (49) : KrowObr C4v; SkarŻyw 538; CzechEp 62; Przetoz żaden Kátholik niechay fię nie gorfzy/ gdy kácerftwá płużá áż do czáfu. WujNT 417; Bo fię gorfzyli niewierni/ gdy widzieli/ iż Chrześcijanie chćieli żyć z cudzych máiętnoścí. WujNT 719, 333, Dddddd; SkarKaz 3a, 83a, 160b.*

gorszyć się z kogo, z czego (26): S tego naukę wziątz mámy/ ijż niemamy nitz dbátz/ gdy kto gorfły fię z nálfych dobrych vczynekow. OpecŻyw 55v, 55v; MurzNT 48v, Mar 6/3; KromRozm III L3, M6, M7; Bonitas ac simplicitas mea tibi malo fuit, Górfzięs fię z moyey dobroći. Mqcz 26b; RejPos 10; BiałKat 313v; mulić fię śwíát gorfzyć z Bożey mądroścí/ którą on tobie ma zá głupftwo. CzechRozm 60, 2v, 112; SkarJedn 196, 238; SkarŻyw 99, 107; Izali ten nie ieft ćieślá? y gorfzyli fię z niego. LatHar 556; WujNT Matth 13/57, Mar 6/3, s. 147 [3 r.], Yyyyy4v; Lecż mym zdáníem miałby tákowy wíętfłzá przyczynę gorfzyć fię z ták wielkich innych bez miáry zbytkow WysKaz 44. Cf Ze zdáníem przyczynowym.

gorszyć się czym (11): GórnDworz Cc; y ćiálá mégo/ którym fye teraz gorfzyćie/ tego mdlégo oczymá ćielefnymi widźieć nie bęđziećie. BiałKat 313v; SkarJedn 247; SkarŻyw 59, 271; NiemObr 151; y nie gorfzác fię zwierzchowną podłoścíá/ z wyfokíey wíáry vpádli ná źiemię SkarKaz 160b, 160b [2 r.].

gorszyć się na czym (2): CzechEp 285; ábowiem życie prawđziwych Chriřtyánow/ thák opifáne ieft/ iż śwíát závłze fię ná nim gorfzyć bęđzie NiemObr 10.

gorszyć się w kim, w czym (3): MurzNT Mar 6/3; Y gorfłyli fię w nim Leop Mar 6/3. Cf Ze zdáníem przyczynowym.

Ze zdáníem przyczynowym [w tym z zapowiednikami: z tego (1), w tym (1); iż] (2): KrowObr Cv; Vcźniowie nie co ludzkiego ćierzpieli/ y gorfzyli fię wtym/ iż Piotrá nád inne wřzytkie przełóżył SkarJedn 69.

Szeregi: »nie hydźić się ani gorszyć« (1): iżby małżonká řwego obłędy pokrywáiąc/ iemi fię nie hydźiła/ áni gorfzyła GórnDworz Cc.

»gorszyć się i obrażać« (1): tylko to nie náłzá winá/ gdy fię śwíát řprawámi dobrymi/ onych nie rozumieiąc/ áni vwaźáiąc gorfzy/ y obraża. NiemObr 151.

Synonim: I.a. kazić się.

Formacje współrdzenne: pogorszyć się, wzgorszyć się, zgorszyć się; pogarszac się, zgarszac się.

Cf GORSZĄCY SIĘ, GORSZENIE